

مشارکت جهانی در پاکسازی کره زمین

شاید به نظر مشارکت در امور مربوط به محیط زیست در قالب پاکسازی کار ساده‌ای باشد، اما همین کار به ظاهر ساده یک فرصت استثنایی است که شاید هرگز تکرار نشود.

35 میلیون داوطلب در سراسر جهان برای نجات کره زمین همکاری می‌کنند

مشارکت جهانی در پاکسازی کره زمین

جام جم آنلاین: شاید به نظر مشارکت در امور مربوط به محیط زیست در قالب پاکسازی کار ساده‌ای باشد، اما همین کار به ظاهر ساده یک فرصت استثنایی است که شاید هرگز تکرار نشود.

طرح مشارکت جهانی در پاکسازی محیط زیست فرصتی را به تک‌تک ساکنان کره زمین داده است تا برای یک بار هم که شده بخواهند خطاهایشان را نسبت به آفرینش خداوند جبران کنند؛ جبرانی هرچند کوچک و هرچند ساده اما بی‌شک بسیار سرنوشت‌ساز. حتی یک تصمیم کوچک برای اقدامی عملی در این خصوص می‌تواند تاثیر شگفت‌انگیزی در ابعاد جهانی برای حفاظت از محیط زیست داشته باشد.

پروژه مشارکت جهانی در پاکسازی کره زمین یک برنامه بین‌المللی است که با مشارکت برنامه محیط زیست سازمان ملل (UNEP) شکل گرفته است، یونپ این برنامه را که با هدف مشارکت جهانی در جهت حفاظت از محیط زیست ایجاد شده از طریق اطلاع‌رسانی، فرهنگ‌سازی، آموزش و درگیر کردن گروه‌های مختلف مشارکتی در جهان هماهنگ می‌کند. این ایده اولین بار در سال 1993 یعنی حدود 18 سال پیش توسط فردی به نام ایان کارنان که برنده جوایز بین‌المللی در زمینه اقدامات زیست محیطی است، از استرالیا شکل گرفت.

این فعال زیست‌محیطی همچنین با ارائه طرحی در سال 1998 برای 171 کشور جهان به منظور احیای حس مسوولیت برای حفظ محیط زیست خود برنده جایزه ساساکاوا برای حفاظت از محیط زیست و نجات کره زمین شد.

35 میلیون داوطلب برای نجات کره زمین

مشارکت جهانی در پاکسازی کره زمین برنامه موفقی است که با حدود 35 میلیون داوطلب از 130 کشور جهان می‌تواند بزرگ‌ترین کمپینی باشد که در سراسر جهان شکل گرفته است و بی‌شک این بزرگ‌ترین حرکت و همبستگی میان ساکنان سیاره زمین برای احیای دوباره آن است که اقدامی شگفت‌انگیز و ستودنی است.

شعار امسال این برنامه 171#"محل ما..... سیاره ما.... مسوولیت ما"؛ در نظر گرفته شده بود که به این ترتیب تلاش کرده است با تاکید بر فعالیتهای محلی، فعالیتهای جهانی را برای حفاظت محیط زیست مدیریت کند.

بر این اساس، هر ساله تعداد زیادی از افراد و گروه‌های مختلف از کشورهای سراسر جهان به این برنامه می‌پیوندند و این موج ایجاد شده هر ساله شتاب بیشتری می‌گیرد.

بررسی‌ها نشان داده است که گروه‌های داوطلب هر کدام برنامه‌ها و موضوعات متفاوتی را تنها با یک هدف جهت حفاظت از کره زمین در نظر می‌گیرند که در بخش حفاظت از محیط زیست مهم‌ترین آنها شامل حفاظت از حیات وحش، بازیافت، حفاظت از منابع آب، اطلاع‌رسانی و آموزش می‌شود. همچنین با توجه به این‌که امسال از سوی سازمان ملل، سال بین‌المللی جنگل‌ها نامگذاری شده است بیشتر فعالیتهای این گروه مشارکتی نیز در رابطه با حفاظت از جنگل‌ها و تنوع زیستی برنامه‌ریزی شد.

تاکنون گروه‌های متفاوتی از جمله مدارس، مراکز آموزشی، شرکت‌ها، جوامع محلی، دولت‌ها و تشکلهای غیردولتی و حتی گروه‌های خانوادگی به عضویت رسمی این طرح درآمده‌اند تا بتوانند الهام‌بخش دیگران برای توجه به حفظ محیط زیست و نجات کره زمین باشند.

تشکلهای غیردولتی، فعال‌ترین اعضا

براساس گزارش‌های عملکرد دریافت شده از سوی برنامه مشارکت جهانی در پاکسازی کره زمین، سال 2010 تاکنون موفق‌ترین سال

برای پاکسازی کره زمین بوده است که این موفقیت تعداد مشارکت‌کنندگان و گستردگی مناطق جغرافیایی تحت پوشش را شامل می‌شود.

بررسی‌ها نشان داده است تاکنون بیش از 800 سازمان دولتی و غیردولتی از 130 کشور جهان به این طرح پیوسته‌اند و همواره بر تعداد آنها اضافه می‌شود.

این داوطلبان از سراسر جهان شامل الجزایر، زیمبابوه در آفریقا، استرالیا، ویتنام در اقیانوسیه و آسیا، بحرین و امارات عربی متحده در غرب آسیا، آرژانتین و ونزوئلا در آمریکا و بلژیک و انگلیس در اروپا می‌شوند.

آمار نشان می‌دهد، بزرگ‌ترین گروه مشارکت‌کنندگان به ترتیب شامل کشورهای مناطق آمریکای لاتین و کارائیب با 29 درصد، آسیا و اقیانوسیه با 28 درصد، آفریقا 26 درصد، اروپا 10 درصد، غرب آسیا 4 درصد و شمال آمریکا 3 درصد است.

همچنین اصلی‌ترین گروه‌های مشارکت‌کنندگان شامل تشکلهای غیردولتی 42 درصد، جوامع محلی 18 درصد، مراکز آموزشی 15 درصد، دولت‌ها 6 درصد، شرکت‌ها 3 درصد و دیگر سازمان‌ها 15 درصد است.

مشارکت‌کنندگان طی 18 سال گذشته موضوعات متفاوتی را برای فعالیت‌های خود در نظر گرفته‌اند که شامل 37 درصد موضوع حفاظت از محیط‌زیست، 24 درصد موضوع آموزش، 19 درصد موضوع جوانان، 11 درصد موضوع سلامت و 10 درصد دیگر موارد بوده است.

کاشت درخت، آموزش چهره به چهره برای حفاظت از محیط‌زیست، آشنایی با گونه‌های جانوری و گیاهی و نحوه حفاظت از آنها، پاکسازی سواحل، کمک به احیای مناطق تخریب شده و پاکسازی اعماق آب‌ها و کوهستان‌ها از جمله مهم‌ترین محورهای بخش حفاظت از محیط زیست بوده است.

حضور تشکلهای غیردولتی ایران

اما بد نیست گذری کوتاه به وضعیت ایران در اجرای این طرح بین‌المللی داشته باشیم. با جستجو در وبسایت این طرح بین‌المللی با عنوان ایران، نام 2 تشکل غیردولتی مشاهده می‌شود که به طور رسمی در لیست اعضای برنامه قرار دارند. اگرچه فعالیت‌های پاکسازی و مشارکتی زیادی نیز در ایران برای حفاظت محیط‌زیست شکل می‌گیرد و طرح‌های متعددی در قالب تشکلهای و گروه‌های متفاوت زیست‌محیطی در کشور انجام می‌شود، اما این فعالیت‌ها غالباً به صورت فعالیت‌های مناسبتی مانند گرامیداشت روز زمین پاک و مانند آن انجام می‌شود و از این‌رو به نظر می‌رسد باید این حرکت‌های خودجوش با حضور هزاران علاقه‌مند به محیط‌زیست در چارچوب اهداف مشخص و با برنامه‌ریزی پیش‌برود، زیرا داشتن یک نقشه حرکت برنامه‌ریزی شده می‌تواند این فعالیت‌ها را به گونه‌ای موثرتر جهت‌دهی کند. به عنوان مثال حتی ارتباط بیشتر با این برنامه بین‌المللی می‌تواند بخش‌های مختلف فعال در زمینه محیط‌زیست کشور را با استفاده از تجارب کشورهای دیگر و ارتباط با متخصصان و کارشناسان زیست محیطی توانمند کند.

موسسه حیات وحش میراث پارسیان و مجتمع آموزشی ربانی، 2 گروهی هستند که به عنوان اعضا نامشان در وبسایت این طرح درج شده است.

موسسه حیات وحش میراث پارسیان به عنوان نمونه پروژه پاکسازی سواحل میانکاله را با کمک گروهی از سازمان‌ها و موسسات دولتی و غیردولتی انجام داده است.

نکته: مشارکت جهانی در پاکسازی کره زمین برنامه موفق است که با حدود 35 میلیون داوطلب از 130 کشور جهان می‌تواند بزرگ‌ترین کمپینی باشد که در سراسر جهان شکل گرفته است

این موسسه با همکاری اداره محیط زیست بهشهر، توسط یک فراخوان عمومی، گروهی 200 نفره متشکل از افراد مختلف را برای پاکسازی ساحل شمالی میانکاله عازم این شبه‌جزیره کرد. این شبه‌جزیره که در جنوب شرقی دریای خزر واقع شده است «؛بهشت پرندگان مهاجر" نامیده می‌شود و هر ساله میزبان مهاجران زمستانی همچون فلامینگو و دیگر پرندگان نادر است. اما براساس گزارش این موسسه زیست محیطی متأسفانه به علت پراکندگی انواع پسماندها در این منطقه زندگی این پرندگان به خطر افتاده و آلاینده‌هایی که از طریق زباله‌ها وارد آب و زیستگاه پرندگان و دیگر جانداران می‌شوند چرخه غذایی حیات وحش منطقه را آلوده کرده است. براساس این گزارش، این پسماندها که بیشتر از طریق آب دریا وارد ساحل می‌شوند، شامل بطری‌های پلاستیکی، طناب و تور ماهیگیری، انواع کیسه‌های نایلونی، سرنگ و انبوه غیرقابل تصویری از انواع دیگر زباله‌ها بوده است. زباله‌ها پس از جمع‌آوری توسط افراد در کیسه‌های زباله قرار گرفت و در طول ساحل در فواصل مشخص گذاشته شد و سپس با همکاری

سازمان بازیافت گرگان و کمپرسورهایی که در اختیار قرار داده شد حدود 6 تن زباله جمع‌آوری و به کارخانه بازیافت گرگان انتقال یافت. به این ترتیب موسسه حیات وحش میراث پارسیان تلاش می‌کند با مجموعه اقداماتی به شکل‌های مختلف به حفاظت از حیات وحش ایران و زیستگاه‌های آن کمک کند. همچنین مجتمع فرهنگی آموزشی ربانی که طرح حفاظت از محیط زیست را با شرکت در برنامه‌های آموزشی ارائه کرده است، گروه دیگری است که با عنوان مدارس پیشرو برای حفاظت از محیط زیست فعالیت می‌کند.

هر ساله دانش‌آموزان این مجتمع آموزشی در مسابقات بین‌المللی با موضوعات زیست محیطی شرکت می‌کنند و اطلاعاتی مرتبط در این زمینه همواره به دانش‌آموزان اعلام می‌شود. مسوولان این مجتمع آموزشی معتقدند این روش بسیار مهمی برای گسترش فرهنگ زیست‌محیطی و جلب توجه دانش‌آموزان به موضوعات محیط‌زیستی است، زیرا هر گروه از دانش‌آموزان مشکلات را از یک نقطه نظر و دیدگاه بررسی می‌کند و سپس به تبادل اطلاعات خود با یکدیگر می‌پردازند. به این ترتیب مشاهده نقاشی‌ها و طراحی‌ها به دانش‌آموزان انگیزه برای دقت و توجه بیشتری به حفظ طبیعت می‌دهد.

از جمله فعالیت‌های دیگر این مجتمع آموزشی مشارکت در برنامه‌های پاکسازی کوهستان، مراسم روز جهانی محیط‌زیست، آموزش روش‌های بازیافت و آشنایی با دیگر موضوعات زیست‌محیطی، شرکت در برنامه‌های درختکاری با همکاری دیگر مجتمع‌های آموزشی و برگزاری کارگاه‌های آموزشی در زمینه حفاظت از تنوع زیستی و محیط زیست است.

در بعد جهانی اجرای این برنامه با وسعتی بی‌نظیر دستاوردهای منحصر به فردی را به دنبال داشته است. یکی از نمونه‌های موفق اجرای مشارکت در پاکسازی جهانی، همبستگی گروه‌های داوطلب برای حل چالش آلودگی هوا و حفاظت از منابع آب در کشور اندونزی بوده است.

مطالعات نشان داد که پایتخت اندونزی نیازمند 23 هزار هکتار فضای سبز به منظور کنترل و پایش آلاینده‌های هواست که این وسعت حدود 35 درصد از بخش جاکارتا را شامل می‌شود.

به این ترتیب حدود 50 هزار نفر داوطلب اجرای این طرح در یک سال اقدام به کاشت 10 هزار درخت در 48 موقعیت متفاوت کردند که بیشک این طرح تاثیر مهمی در پالایش آلاینده‌های هوا داشته است.

نمونه موفق فعالیت این گروه‌های داوطلب برای پاکسازی کوهستان در کشور ژاپن است که تنها در یک روز در یکی از کوهستان‌های ژاپن 71 هزار قوطی و بطری جمع‌آوری شد. این فعالیت‌ها نمونه‌های موفقی از همبستگی جهانی برای نجات کره زمین است که شامل هزاران نمونه دیگر می‌شود و می‌تواند الگو و تجربه خوبی برای استفاده دیگر کشورها باشند به این ترتیب مشارکت در اجرای این برنامه بین‌المللی فرصتی است برای ساکنان کره زمین تا بتوانند با حرکتی منطقه‌ای و اندیشه‌ای جهانی هر کدام به تنهایی یک نگهبان زمین باشند.

منبع: Clean up the world

حمیده سادات هاشمی / جام‌جم